

Wandelvierdaagse Voerstreek 1 - 4 juni 2012

natuurpunt

In de Voerstreek begeef je je niet op glad ijs,
maar wandel je in een idyllisch Voerens paradijs.

In de Voerstreek zie je niet alleen hoe ze forellen kweken,
maar vind je ook prachtige dassen met wit en zwarte strepen.

In de Voerstreek zijn ontelbare holle wegen, dalen, graften, poelen en bronnen
en kan je bovendien aan je gîte lekker zonnen.

In de Voerstreek is de ondergrond van vuursteen en van krijt,
en geraken de vroedmeesterpad en de wijngaardslak hun weg nooit kwijt.

In de Voerstreek bloeien nog de mooiste maretakken en orchideeën,
en bieden de zes Voerdorpen verrassende fotogenieke ideeën.

In de Voerstreek zie je nog echte typische monumentjes, kapelletjes en kruisjes,
en ontdek je ook De Commanderie en mooie Veurs-vakwerkhuisjes.

In de Voerstreek kabbelen kronkelend de "Voer", de "Gulp" en de "Berwijn"
en biedt het wandelnetwerk je urenlang festijn.

In de Voerstreek is de Voerense forel een geliefde streekspecialiteit,
maar een Voerdrupke bij "Jetteke" smaakt ook altijd.

Vrijdag 1 juni

Wandeling Teuven - Slenaken

Dirk Vanderpe

De afspraakplaats was bij "Moeder de Gans" in Teuven, de vergrijzing sloeg dus toe in dat Voerense dorpje. Zowat iedereen arriveerde op tijd en bij een welkomstdrankje van Ria en Luk verliep de eerste kennismaking vlotjes. De meesten kenden elkaar al van eens mee geweest op andere uitstappen. Enkele "nieuwelingen" waren rap ingeburgerd. Onder de ervaren leiding van Luk begonnen we aan een rustige maar toch ietwat steile wandeling.

Met mijn benen in "veldvitesse" ben ik gevolgd. Al vlug vragen en uitleg alom over

onder andere dassenburchten, wijngaardslakken, daslook, tijftjaf, zwartkop, vlinder, enz. Verbazend hoeveel informatie men krijgt tijdens zulke wandelingen als men op de nabije omgeving let. Eenmaal boven gekomen op een plateau met een open weidelandschap, werd de inwendige mens versterkt door de meegebrachte picknick.

Pierre was al stiekem wat foto's aan 't nemen, terwijl Dirk de picknickers observeerde. Wist ge dat er nog mensen zijn die geloven dat als ge zout op de staart van een vogeltje strooit, het niet kan wegvliegen. Maken ze mij dan wijs dat het voor een gekookt eitje was. Ik heb geen ei gezien.

Na het eten terug het bos in, en met

wat we al geleerd hadden, konden we al wat zaken herkennen: naaktslakken, vingerhoedskruid, buizerd, torenvalk, enz.

Langzaam dalend, dus zonder “veldvitesse”, arriveerden we terug in Teuven. Met de volgende akties in het hoofd (kamer kiezen, douchen) gingen we onze slaappleatsen organiseren. Want de aperitief en aansluitend het driegangenmenu mochten we niet missen.

Na dat Bourgondisch feestje (de volgende dagen zou het nog Bourgondischer worden) kregen we nog een powerpoint presentatie van Luk over de geologische toestand in de Voerstreek. En van Marnix kregen we een presentatie over orchideeën die we zouden bekijken de laatste dag van onze uitstap.

En zoals te verwachten was, kwam Klaas Vaak vlugger dan verwacht, met uitzondering voor enkele “die hards”, hé Pierre. Dat bleek de volgende morgen.

Vingerhoedskruid

Pierre Nowosad

Zaterdagvoormiddag 2 juni

Van Ulvend via Altenbroek naar 's Gravenvoeren

Hilde Van Reeth

Na een stevig ontbijt trekken we onze wandelschoenen aan en gaan we onder leiding van Luk van Noorbeek naar 's Gravenvoeren.

We maken al vlug kennis met het specifieke landschap van de Voerstreek: asymmetrische droogdalen, graften, kalkflora. We zien de witte kwik, een geelgors. In de graskanten vinden we verschillende soorten grassen: witbol, kropaar, grote vossestaart, glanshaver.

De informatiepanelen langs de weg zorgen er voor dat we meer te weten komen over het gebied, haar verleden en haar unieke karakter. Het gebied waar we door lopen wordt 'Matsedellen' genoemd: hier laat Natuurmonumenten op verschillende plekken beheer en inrichtingswerkzaamheden uitvoeren. Het unieke en typische karakter van het Noor-

dal wordt behouden, hersteld en versterkt. Het project is onderdeel van het "interreg en euregio project" dat als doel heeft de groene infrastructuur in de regio te versterken.

In de glooiende weiden werden opnieuw 'glanrunderen' - een verdwenen soort - uitgezet voor natuurlijke begrazing.

Onderweg zien we geknotte haagbeuk, heggerank, en kleefkruid. We leren het onderscheid tussen hondstroos en egelantier (= appelgeur) aan de hand van de geur.

Aangekomen in Noorbeek torent een grote 'meiden' boven het dorpsplein uit. Dit gaat om een eeuwenoud gebruik: het is een belofte, aan Sint-Brigida in 1634 gedaan, om ieder jaar ter ere van haar een den te halen en te

planten voor de kapel, die aan haar gewijd is, met tot doel de gevreesde veeziekte te doen verdwijnen.

Verderop komen we in een stiltegebied. In een stiltegebied in landelijke omgeving overheersen natuurlijke geluiden, afkomstig van zowel fauna als flora. Hier vinden we het zeldzame oranje havikskruid .

Dassenpoortje

En dan bereiken we het natuurgebied 'Altenbroek'. Altenbroek dankt zijn naam aan het prachtige kasteeldomein midden in het gebied. In 1996 werden de (Vlaamse) vzw Natuurreservaten en de (Nederlandse) Stichting Natuurmonumenten eigenaar van 160 hectare van Altenbroek: 135 hectare op Belgisch en 25 hectare op Nederlands grondgebied, in de gemeenten Noorbeek en 's Gravenvoeren.

Via 'stegeltjes' (poortjes in ijzer om wandelaars door te laten) doorkruisen we de graslanden.

De bodem werd afgeplagd en met Italiaans raaigras ingezaaid met de bedoeling hier in de

toekomst andere plantengroei aan te trekken zoals orchideeën. We zien een spotvogel en een horen de zwartkop.

De rivier de Noor loopt door dit landschap en aan de oever zien we prachtige bosbeekjuffers en azuurjuffers.

We komen op een asfaltweg, waaronder tunnels met speciale dassenpoortjes zijn gemaakt, om gebieden te linken voor de dassen.

Onze tocht eindigt in 's Gravenvoeren, waar we in de afspanning 'De Swaen' genieten van een heerlijk middagmaal met streekspecialiteiten. De gebakken 'trip' (soort bloedworst) met appelschijfjes smaakt heerlijk.

Zaterdagmiddag 2 juni

Van 's Gravenvoeren terug naar Noorbeek/Ulvend

Danielle Van Nieuwenhuysse

Na een overvloedige Voerense koffietafel, inclusief bloedpens toog het gezelschap weer op stap. We bewonderden nog even de Kapel Virginia Maria dd 1715 en keerden op onze stappen terug met een lekkere kuitbijter. Een bergcentaurie gaf ons even extra ademruimte, langs een mergelwand waar vroeger fossielen konden gevonden worden, door een frisse koeienwei met flegmatische, jawel koeien. Een buizerd cirkelde loom boven ons. Kleine vos, kruipende boterbloem, vrouwtje bosbeekjuffer, kamgras, raaigras, gele morgenster.

De plantenliefhebbers kwamen aan hun trekken. Een extra woordje uitleg over de maretak, een halfparasiet die zelf aan bladgroenverrichting doet. Komt veelal voor op populieren, in kalkomgeving. Lijsters doen het werk.

Kraken en piepende hekken ... tussen de weiden. Krakende fotografen die toch eens een originele invalshoek wilden uitproberen.

De lijst werd groter: kruisbladwalstro, blaassi-

lene, kleine ratelaar (de grote ratelaar zou de laatste dag veelvuldig pronken, alhoewel zich ook een menselijk exemplaar in onze groep bevond), rode gal op esdoorn, reuze berenklauw.

Een gevelde acacia, machtige brokken hout ! De gedraaide stam van een oude kastanje.

Egelskop, kamperfoelie, honingklaver, boomklever, havikskruid, vrouwenmantel, Spaanse aak of veldesdoorn, salie, knopig helmkruid, wijngaardslakken.

Levendbarende hagedis

Een mooie waarneming van een vrouwtje levendbarende hagedis. De dame liet zich gewillig fotograferen, hoewel ze ons niet uit het oog verloor.

Een tweede "wauw" moment met de roep van een jonge bonte specht, die vanuit zijn deurgat .. veelvuldig op zijn ouders riep. Spijtig genoeg geen goede teletenzen ter plaatse om dit moois vast te leggen.

Boomklever, fluitier.

Dan een kleine siësta (inclusief hoogwater-vluchtplaats) met een panoramisch zicht op St. Martensvoeren. De afdaling, gevolgd door de klim..

We mochten nog een kwelbron bewonderen, die veelvuldig voorkomt in holle wegen. We

passeerden de Kwintenbron, goed voor zo'n 800 l water per uur.

We kregen een schoolvoorbeeld van terrasvorming, een graft. Zoals Wikipedia omschrijft: een hellingknik.

Bij aankomst in onze hofstee bleek dat we over de ganse dag 18 km afgelegd hadden.

Best prettige weersomstandigheden, dus grote dorst.

De barbecue in de avondzon maakte het genieten compleet.

Dan werd uiteindelijk toch nog besloten om dassen te gaan spotten, die in de schemering (en nacht) actief zijn.

Een aantal auto's werd gemobiliseerd, we reden naar de plek met de grootste kans op slagen, maar het mocht niet zijn. (We kregen wel een dwergvleermuis en een bijna volle maan te bewonderen.)

's Middags hadden we wel een dassenhaar kunnen vinden, en de laatste ochtend zouden we nog verse dassensporen vinden.

Dassen hebben hellingen nodig om burchten in te graven, die werkelijk indrukwekkend zijn.

De das is symbool voor de Voerense natuur. Hij/zij houdt van afwisselende landschappen, voedselrijke loofbossen en houtkanten. Momenteel zouden er ca 300 dassen zijn in Limburg, waarvan de helft in Voeren.

De das verplaatst zich in zijn eentje over vaste wissels door zijn woongebied. Op zoek naar voedsel (regenwormen, vossen, vruchten, insecten..) moeten ze de weg soms oversteken. Om verkeersslachtoffers te beperken, worden dassentunnels en dassenpoortjes aangelegd.

Die das hou ik op mijn verlanglijstje, voor een volgende keer !!!

Zondag 3 juni

Zinkflora in het Hohnbachtal

Frieda Vermeulen

Zaterdagavond had er iemand gezegd dat het zondag maar moest regenen, dan konden we in ons vakantiehuis in de sauna blijven. De weergoden hebben geluisterd: regen is er volop! Er staat echter geen saunabezoek op het programma, wel een hele dag verkenning van het gebied van de zinkflora onder leiding van een Voerense gids Rik Palmans. Gewapend met regenjassen en paraplu's vertrekken we met de auto's naar Sint-Pieters-Voeren om onze gids op te halen en dan verder te rijden naar Kelmis, ten oosten van de Voerstreek.

De auto's laten we achter in de hoofdstraat en na eventjes stappen komen we al direct in de natuur. We zijn nu in het Hohnbachtal in het vroegere staatje Neutraal Moresnet. Daar hangt een stukje geschiedenis aan vast waar ik nog nooit van gehoord had.

Na de val van Napoleon in 1815 moesten binnen Europa opnieuw grenzen getrokken worden, zo ook tussen Pruisen en het Koninkrijk der Nederlanden. In de streek rond Kelmis, vlakbij Moresnet, lag een belangrijke zinkmijn en natuurlijk wilde geen van beide landen die uit handen geven. Na een jaar gepalaber werd dan een compromis gesloten: het plaatsje Moresnet kwam bij Nederland, het huidige Neu-Moresnet ging als Pruisisch Moresnet naar Pruisen en het gebiedje met Kelmis en zijn zinkmijn werd een neutraal ministaatje "Neutraal Moresnet". Dat kwam onder bestuur van zowel een Pruisische als een Nederlandse Commissaris. Bij het ontstaan van België in 1830 werd het plaatsje Moresnet Belgisch en kwam er een Belgische i.p.v. een Nederlandse Commissaris voor het ministaatje. Bij Vaals is er dan een 'vierlandenpunt'.

De zinkmijn werd lange tijd geëxploiteerd door de maatschappij Vielle Montagne, die ook zorgde

voor de bouw van een school, een veldwachter, goede medische voorzieningen en gunstige tarieven voor leningen aan de bevolking. Het aantal inwoners steeg van 256 in 1816 tot 2572 in 1858. De bedrijfsarts Dr. Molly ijverde voor eigen postzegels, volkslied, wapen en vlag. Hij wilde zelfs van Neutraal Moresnet een Esperantovrijstaat maken.

In 1885 was de zinkmijn volledig uitgeput, maar het staatje bleef nog wel bestaan. Pruisen begint dan wel te proberen het staatje in te palmen ondermeer door sabotageacties, terwijl de bevolking een verzoekschrift indient om bij eventuele afschaffing van de neutrale status bij België aangehecht te worden. Tijdens WO I werd het staatje bezet door de Duitsers, wat volgens het oprichtingsverdrag van Neutraal Moresnet verboden was. Daardoor werd in 1919 in het verdrag van Versailles vastgelegd dat België de volledige soevereiniteit

Onze gids Rik Palmans

kreeg over het betwiste gebied van Moresnet.

Nu is er niet veel meer terug te vinden van dit stukje geschiedenis. Er staan nog wel 50 grenspalen in het gebied en in het wapen van de gemeente Kelmis zijn hamer, ijzer en 3 sterren overgenomen uit het embleem van de Vielle Montagne.

Samen met onze gids gaan we wel ontdekken dat het ontginnen van de zinkmijn nog steeds een grote invloed heeft op de natuur in dit gebied. We wandelen, nog altijd in de regen, over de vroegere spoorwegberm waarlangs zink werd vervoerd van de mijn Schmalgraf in het dal van de Hohn naar de ertswasserij en zinkfabriek naast de Casinoweier. De berm werd opgehoogd met slakken van de zinkindustrie, wat zichtbaar is door de planten die hier groeien: planten kunnen normaal niet overleven met hoge concentraties zink in de bodem, maar sommige hebben mechanismen ontwikkeld om het zink te neutraliseren. Deze planten noemt men "zinkflora". Daarvan zien we hier een variant van blaassilene, zinkboerenkers en reeds uitgebloeid zinklepelblad. Ook op plaatsen waar bronnen het zink aan de oppervlakte brengen, vinden we deze zinkflora terug.

De spoorwegberm brengt ons door een prachtig hellingbos met o.a. zwarte rapunzel, mannetjesorchis, daslook en schapengras. We vinden ook salomonszegel, bosbingelkruid en eenbes. In de lente moet het hier nog veel mooier zijn met een overvloed aan gele bosanemonen en wilde narcissen.

Vroeger had een Duits cementbedrijf een deel van het bos gekapt voor de harde kalk in de ondergrond. Rond 1980 werden hier dan sparren aangeplant, wat rampzalig was voor de kruidenvegetatie. In de zomer van 2005 werden die sparren terug gekapt. We zien essen en berken als pioniers

om terug bos te vormen, daarna komt er ook haagbeuk bij. Er is hier terug een volledig loofbos in wording, maar dat gaat uiteraard niet zo vlug.

Een beetje verder zien we een gat in de helling. Hier had men een proef gedaan om nog zink te vinden, echter zonder succes. Er stroomde wel water uit waardoor de opening dreigde in te storten. Door het water via een buis naar de rivier beneden te leiden is dit gevaar geweken en blijft deze plaats als herinnering aan het zinkverleden bestaan. Er staat nu een hek voor, met ook enkele horizontale openingen, waardoor vleermuizen de holte kunnen invliegen en er overnachten en overwinteren.

Rik brengt ons ook naar een speciaal plaatsje in het bos, waar veel purperorchis bloeit!

Via een paadje uit houten vlonders dat ons veilig over een moerassig gebied brengt, komen we aan het tunneltje waar het treintje uitkwam met zink van de mijn aan de andere kant van de berg. Hier werd het zink dan overgeladen op de trein voor het verdere transport. Op heel de weide ernaast is veel zink achtergebleven: er groeit dan ook geen enkele boom! Die kunnen absoluut niet zoveel zink verdragen. We bewonderen hier weer overwegend zinkflora, vooral heel veel

Pierre Nowosad

zinkviooltjes. Die viooltjes kunnen op andere plaatsen ook zonder zink groeien, maar worden daar overmeesterd door andere planten. Hier hebben zij het voordeel dat ze hebben leren leven met zink. Toch wel knap dat er zo'n mooie bloemen groeien op zo'n vervuilde bodem! Naast de zinkflora groeien hier ook enkele andere plantensoorten die zink ook wel wat kunnen verdragen, maar die op andere plaatsen ook goed groeien. Dit zijn 'pseudozinkplanten', waarvan we hier vooral vleugeltjesbloem zien.

Als we verder wandelen, nog steeds in de regen, komen we door een prachtig grasland vlak naast het bos. Rik wijst er ons op dat men hier probeert een minder bruuske overgang te maken tussen bos en weide door er een 'kruidenlaag' tussen te zetten, het zogenaamde zoombos. We zien hier planten die veel vlinders aantrekken, onder andere kruisbladwalstro, maar vandaag zitten die vlinders allemaal ergens verstopt op een droog plaatsje!

Iets verderop komen we ineens aan een meertje 'Casinoweier', aan de samenvloeiing van de Tüljebach en de Geul. Dit is een stuwmeertje dat werd uitgegraven om steeds water te hebben om het zinkerts, dat hier per trein aankwam, te kunnen wassen. Hier stond de zinkfabriek met ernaast ook een afvalberg. Die is nog duidelijk te zien: er staat geen enkele

boom op, maar de zinkflora is wel overvloedig aanwezig.

Het vervolg van onze verkenning brengt ons langs een weide met mergellandschappen, grote, sterke schapen, die goed aan natuurbeheer kunnen doen. Als we hier naar boven kijken zien we ineens een burcht: Eyneburg, gebouwd in de 13e eeuw. Dit is de enige burcht die nog is overgebleven in de 'bergen' van het Geuldal. Hier werden tot voor kort nog Middeleeuwse dagen georganiseerd, waar je terug als ridder kon leven. Langs de prachtige dreef, met nog overblijfsels van de omheining met stenen pilaren, komen we ineens terug in de straten van Kelmis. Het vroegere directie kantoor van de Vielle Montagne is nog te herkennen aan de letters VM op de gevel.

Het was een boeiende en prachtige wandeling, zelfs in de regen!

Met dank aan de bereidwillige paraplugebruikers, die mij even een droog plekje gaven om nota's te kunnen nemen!

Zondagnamiddag 3 juni

Zinkflora in Plombières

Marnix Lefranc

Op de middag leek het even moeilijk om een geschikte picknick plaats te vinden in Moresnet-Chapelle. Uiteindelijk konden we terecht op het terras van café “Le Ramier”. Na het verorberen van onze boterhammen brachten we een bezoek aan de imposante kruisweg van Moresnet-Chapelle. Het park met de kruisweg herbergt ook een uitgebreide verzameling rododendrons.

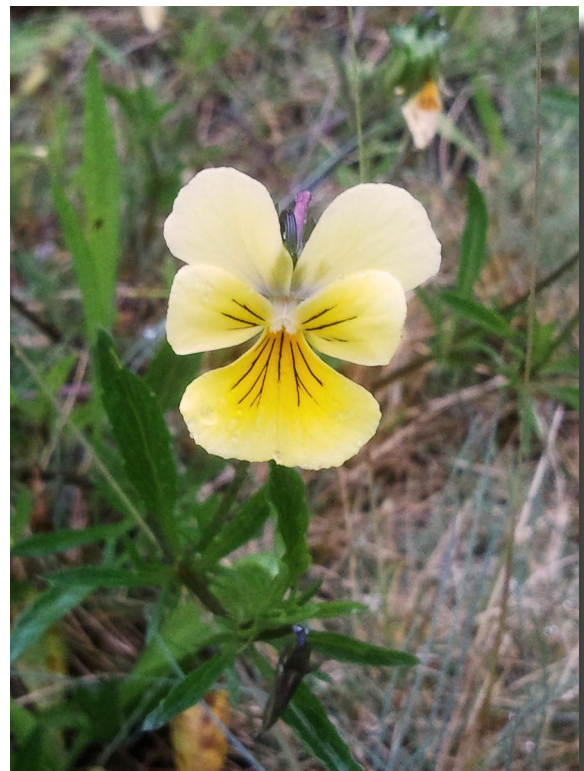
Vervolgens reden we naar Plombières. Omwille van wegomleggingen en een zeepkistenrace in Plombières, duurde het even om de groep terug bij elkaar te krijgen. Met enige vertraging konden we onze wandeling starten. Ook hier was Rik Palmans onze gids van dienst. Hij vertelde voluit over de bewogen geschiedenis van het dorp. Het dorp kende in de 19de eeuw een snelle ontwikkeling dankzij de aanwezigheid van lood- en zinkertsen in de bodem. Ter plaatse werd dan ook lood en zink gewonnen uit deze ertsen. Dit heeft er toe geleid dat de bodem er plaatselijk verontreinigd is met deze metalen en bijgevolg vinden we ook hier de typische zinkflora met o.a. het zinkviooltje. Verder noteren we ook nog blaassilene, adderwortel, kleine ratelaar en gele monnikskap! Het gebied met deze bijzondere planten is nu erkend als natuurgebied.

De loop van het riviertje de Geul werd er kunstmatig aangepast waardoor er een kleine waterval ontstond. Hier ziet onze gids nog net een waterspreeuw en even later kregen we een grote gele kwikstaart te zien.

Op onze terugweg stoppen we in Sint-Pietersvoeren voor een welverdiend pintje en namen we afscheid van onze gids Rik Palmans. Hij kreeg als dank een mandje met de Hobokense streekbieren Nello en Patrache. Bedankt Rik!

's Avonds gingen we uit eten in herberg “Moeder de Gans” in Teuven, een gepaste manier om deze rijk gevulde dag af te sluiten!

Zinkviooltje

Maandag 4 juni

Op zoek naar orchideeën

Peter Van Elsacker

Jetteke en het Veursbos

Maandag, de laatste dag van ons verblijf in de Voerstreek. Gepakt en gezakt zoals men zegt, verlaten we het Hof van Ulvend, onze "thuis" van de afgelopen dagen. Maar we gaan nog niet naar huis, bijlange niet, bijlange niet, er staat ons nog een heel dagprogramma te wachten.

Eerst het belangrijkste, we rijden met de wagen naar Veurs met als doel het authentieke winkeltje van Jetteke om daar "Voerens drupke", de bekende sleedoornjenever, te bunkeren. Als dat naar ieders vermogen en lust gebeurd is, doen we voor de schijn nog een wandeling door het Veursbos. Deze wandeling was gisterenavond niet meer doorgegaan omdat er na het diner bij Moeder de Gans te schemerig was geworden om nog een fluit, laat staan mogelijk orchideeën te zien. Maar het loont toch de moeite, we hadden het niet anders verwacht. Langs de helling naar boven groeit er adderwortel

de achterpoten rondzeult en die dan afzet in een plas of een poeltje waar al na enkele uren de larven uitkomen. De wijfjes, tja, geen idee wat die nog doen buiten de eieren leggen. Het is één van de weinige amfibieën die broedzorg kent, de meeste soorten maken zich er gemakkelijk van af: ze leggen een hoop eierdril in het water en dat is het dan.

Purperorchis

op een vochtige plek naast een betonnen drinkbak.

Tegen een kant liggen wat stenen tot in de bak zelf om een geschikt biotoop te creëren voor de vroedmeesterpad. Vroedmeester omdat het het mannetje is dat 3 weken met de eisnoeren tussen

Verder op de weg heeft een das sporen in de modder achtergelaten, één pootafdruk is zo duidelijk herkenbaar dat het wel een modelafdruk recht uit het boekje lijkt.

We gaan verder de heuvel op, het bos in waar lievevrouwebedstro groeit. En daar staan ze: grote keverorchis, gemakkelijk te herkennen aan de twee brede, eivormige, tegenoverstaande bladeren.

De geelgroene bloemen hebben geen spoor en maken nectar aan, waar allerlei insecten op afkomen. De grote keverorchis is dus niet afhankelijk van gespecialiseerde insecten voor de bestuiving.

En er groeit op de boshelling nog een andere orchideeënsoort in aanzienlijke aantallen: purperorchis, een forse soort, groot en krachtig met een bloeiwijze met veel dicht op elkaar staande bruinachtig-paarse bloemen.

We dalen terug af en verlaten het bos. In een weide op een boompje zit een tuinfluiter goed zichtbaar én hoorbaar. Verder naar beneden zien we een aandoenlijk schouwspel, op de weiplateetjes zitten vier jonge zwarte roodstaarten die gevoederd worden door de moeder. Dat is nogal wat anders dan bij de vroedmeesterpad.

Het wordt nu echt tijd om verder te trekken, saluut Voerstreek, uw grond was ons dierbaar maar de Sint-Pietersberg lonkt naar ons.

De Sint-Pietersberg

De Sint-Pietersberg, het walhalla voor liefhebbers van kalkgraslanden en bijhorende fauna en flora, met orchideeën als kers op de botanische taart. De Sint-Pietersberg, het hoogste punt, ligt bij Maastricht, maar de naam wordt ook gebruikt voor het hele kalkmassief op de grens van Nederland, Vlaanderen en Wallonië. Het ligt tussen Jeker en Maas en wordt in twee gesneden door het Albertkanaal. Naast het kanaal in Lanaye parkeren we de auto's om het zuidelijk deel te bezoeken.

Het hele gebied is ontstaan tijdens het Krijt, 65 miljoen jaar en langer geleden - da's lang, door afzettingen van

Poppenorchis

dierlijke resten (o.a schelpen). De kalklaag is bedekt met een leemlaag waarop de specifieke flora is ontwikkeld.

We gaan de berg op, slaan een wandelpad in en komen al snel aan een eerste "grot", de ingang van een oude, verlaten groeve voor de ontginning van mergel als bouw materiaal,

Akkerhommel op bosorchis

wat al eeuwenlang wordt gedaan, nu is er nog steeds een cementindustrie. We zullen op onze wandeling nog meer groeven tegenkomen. En wat zien we d'er allemaal qua plantengroei? Blaassilene, wilde reseda, margriet, wilde marjolein, zonneroosje, koninginnekruid en koningskaars – ons vorstenhuis zal content zijn al staan ze nog niet in bloei, avondkoekoeksbloem, slangenkruid met zijn gespleten "tong" (de stamper). Wie biedt meer? Speerdistel, melige toorts, heggerank en ... daar is ze, daar is ze: de eerste orchidee, poppenorchis! Heel herkenbaar aan de bloemvorm die echt op een poppetje lijkt.

En even later bosorchis, dezelfde soort die ook in de Hobokense Polder voorkomt. Eigenlijk is het een smeerlapje, die bosorchis, en zo zijn er meer orchideeën. De bloemen maken geen nectar aan maar misleiden insecten met

een honingmerk en de geur. Hommels en andere bestuivers weten dat eerst niet, bezoeken een aantal bloemen van een plant waarbij ze onder het stuifmeel komen te zitten, krijgen dan toch stilaan door dat er geen nectar is en vliegen weg. Op naar de volgende plant waar dit zich herhaalt, maar daar zetten ze dan het stuifmeel af van de vorige plant en zo voort.

Resultaat: de (bos) orchis krijgt gratis kruisbestuiving, zonder te moeten investeren in de productie van nectar. Of keverorchis ook zo'n streken uithaalt, weet ik niet, maar die vinden we hier langs het pad ook terug.

Voor we via een sticheltje naar beneden afdalen op een trap door het bos, komen we voorbij een plek waar goed te zien is dat de erosie nog altijd actief is: een hele plaat is van de helling afgeschoven. Er heeft zich in een vervlogen geologische periode een laag silexkeien (= vuursteen) gevormd in de kalksteenlaag door opvulling van holtes door een soort zand, ik bespaar u de geleerde naam

Dassenprint

(“cryptokristallijn siliciumdioxide”, jawadde, ik heb het ook maar gevonden in wikipedia). Lianen van bosrank slingeren rond de bomen, bosandoorn staat aan de wegkant, maar nog niet in bloei.

Zelfs ordinaire brandnetels kunnen interessant zijn om even bij stil te staan, een groene rups (vlinder onbekend) heeft een blad kundig opgerolt en dichtgeplakt en zo zijn eigen schuilplaats gemaakt.

Hier zijn we in het natuureservaat “La montagne Saint-Pierre”, dat deel uitmaakt van het project “LIFE Hélianthème” (= geel zonneroosje) voor het behoud van Waalse kalkgraslanden en rotsmilieu's, een samenwerking van de zusterverenigingen Natagora en Natuurpunt met steun van het Waalse gewest en Europa. Een informatiebord vertelt dat het bos wordt gekapt om de kalkgraslanden te herstellen, vroeger werden die open gehouden door schapen te laten grazen.

We komen aan een mooie, idyllische poel waarin kikkers zich schuil houden tussen lidsteng, grote waterweegbree en blaartrek-kende boterbloem, wolfsfoot groeit aan de waterkant. De wei daarnaast staat vol grote ratelaar, een parelmoervlinder dartelt rond. Grote ratelaar is een plant die vaak voorkomt in orchideeëengebied, dat zullen we even later nog zien.

En inderdaad, in een open plek in het bos vinden we ze in groten getale: orchideeën. Nog

nooit zo'n dichtbegroeid, zo'n uitbundig bloeiend orchideeënveld gezien. In volle extase - maar toch met de nodige omzichtigheid - storten we ons erop, de een al wat meer of minder dan de andere. Daar staat soldaatje met zijn gehelmde bloemen. En ginds een soort wespenorchis, welke is moeilijk te zeggen want hij staat nog niet in bloei,.

Parelmoervlinder

Keverorchis, poppenorchis en bosorchis: die hebben we daarstraks al gezien. Maar is die bosorchis geen rietorchis, of is het toch een bosorchis, is die onderlip nu niet precies een beetje meer gepunt? Nee, 't lijkt toch meer een rietorchis. Waarschijnlijk toch een rietorchis, als het geen bosorchis is... En kijk, bergnactorchis met zijn lange spoor, deze soort wordt bestoven door nachtvinders. Later vinden enkelen van ons het broertje of zusje welriekende nachtorchis.

Intussen is de bewolking toegenomen, het begint nu te regenen. Ha, gelukkig staat daar een soort open stal waar we kunnen schuilen tot het ergste voorbij is. Enkele dagen later komen e-mails binnen: een paar van ons zagen er zo smakelijk uit dat teken dat brokje niet aan zich voorbij konden laten gaan.

Het regent al heel wat minder, we gaan verder door een grazige plaats die geel ziet van grote ratelaar, er staan ook orchideeën, maar minder dan daarjuist. Het was mooi, maar het zit erop. We dalen terug af naar onze wagens en rijden verder naar Kanne om in café Den Apostel onze boterhammen te verorberen.

Kanne

“Regen!!!” staat er in mijn notaboekje. Drie uitroepetekens en later in de namiddag zullen het er nog meer worden. We vertrekken vol goede moed voor een mooie landschapswandeling. Marnix leidt ons naar een oude grot, het is een mooi voorbeeld van een voormalige mergelwinning die nu gebruikt wordt om tractoren en ander landbouwtuig te stallen. In domein Neercanne, “château” want het een Nederlands kasteel, zijn er nog zulke grotten die omgevormd zijn tot feestzalen. Bij het definitief vastleggen van de grens tussen het jonge België en Nederland is het domein Neercanne bij Nederland gevoegd, de toenmalige eigenaars waren Oranjegezind en konden niet goed opschieten met de lokale bevolking, vandaar. Op een tuinterras ontvouwt zich een prachtig panorama over de Jekervallei.

We stijgen verder langs een pad door het Cannerbos, een onderdeel van het kalkmassief van de Sint-Petersberg op Nederlands grondgebied dat wordt beheerd door de Nederlandse Stichting het Limburgs Landschap. Het is maar stilltjes in de groep tijdens deze klim door dit gemengd

hellingbos van wintereik, haagbeuk, gewone beuk, zomerlinde en esdoorn. Na vier dagen intensief op pad zijn, heeft de vermoeidheid toegeslagen. Tot we boven op het weideplateau komen, dan krijgen we terug praai, dan zijn we weer mans en vrouws. We zijn aan het Millenniumbos gekomen, dat begin deze eeuw is aangeplant. Verspreid door het landschap staan betonnen ventilatiekokers van de ondergrondse NAVO-basis die hier was gedurende enkele tientallen jaren tot 1993, volstrekt geheim, we weten er niets van, die goeie ouwe tijd van de kouwe oorlog.

We gaan verder en dalen af, rond de Cannerberg. Een deel van het uitgebreide grottenstelsel in de berg is ingericht als overwinteringsplaats voor vleermuizen, onderweg is er een oude ingang die afgesloten is met een poort, waarin aangepaste vliegopeningen zijn uitgespaard voor de vleermuizen. Het begint harder te regenen, nog harder, pijpestelen, het giet, kleddernat worden we. Als verzopen kiekens met de kop naar beneden staan we wat ter plaatse te treuzelen tot we kiezen om de wandeling in te korten, jammer, het beloofde een mooie landschapswandeling te worden maar met deze stortvloed is het niet plezant meer.

Via Neercanne gaan we terug naar Kanne, waar de wagens staan. Geen einde aan een meerdaags samenzijn, of er moet op geklonken worden. We doen dat in een café waar we in een grote kring rond de tafels nog eens gezellig kletsen.

Dan is het definitief tijd om van elkaar afscheid te nemen en in de auto's te stappen, terug naar huis. Het is afgelopen, het is mooi geweest, het zullen mooie en rijke herinneringen blijven en we zullen er nog lang van nagenieten.

Grote ratelaar

Lidsteng

Hof van Ulvend

Ulvend 1
Noorbeek, Nederland
www.ulvend.nl

Een leuke groepsaccommodatie met mooie tuin, waar we ongedwongen bij elkaar kunnen zitten. Samen ontbijten en de picknick maken en genieten van het verzorgde avondmaal dat de traiteur ons serveert.

Deelnemers

Luk Smets, Ria Thys, Alex Cappaert, Hilde Van Reeth, Eddy Piron, Ria Heylen, Miel Lauwers, Maria Moons, Guido Oosterbos, Rita Claes, Danielle Van Nieuwenhuysse, Frieda Vermeulen, Josée Bastiaensens, Jan Eulaers, Marnix Lefranc, Pierre Nowosad, Peter Van Elsacker, Hedwig Van den Eynden, Renilde Verlinden, Godelieve Smet, Dirk en Mieke Van Dorpe, Isa Bekers, Elza Rovies

Tijdens het weekend noteren meerdere vrijwilligers hun ervaringen en waarnemingen en zorgen de fotografen voor blijvende herinneringen: het resultaat hiervan is deze verslagbundel.

Foto's van Danielle, Dirk, Pierre, Renilde en Rita

15 december 2012

De mooie powerpointvoorstelling werd samengesteld door Marnix Lefranc

Lay-out verslagbundel: Ria Thys en Luk Smets